

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

ДОКЛАД

за първо гласуване на Законопроект за изменение на Кодекса за социално осигуряване, № 854-01-49, внесен от Светлана Ангелова и група народни представители на 13.06.2018 г.

Комисията по труда, социалната и демографската политика на редовно заседание, проведено на 18 юли 2018 г., разгледа и обсъди Законопроект за изменение на Кодекса за социално осигуряване, № 854-01-49, внесен от Светлана Ангелова и група народни представители.

В заседанието участваха Весела Караиванова, подуправител на Националния осигурителен институт, г-жа Петя Малакова, началник отдел в дирекция „Трудово право, общественно осигуряване и условия на труд“ в Министерството на труда и социалната политика, Асия Гонева, национален секретар на КНСБ, Валентин Вълчев, председател на независимите синдикати на миньорите към КНСБ, Любомир Стефанов, председател на синдикалната организация на КНСБ в мини Бобов дол, Владимир Топалов, представител на синдикалната миньорска федерация на КТ „Подкрепа“, Мая Манолова, Омбудсман на Република България, миньори от мини Бобов дол и други.

Законопроектът беше представен от народният представител Светлана Ангелова. В мотивите на законопроекта вносителите са записали, че разпоредбата на чл. 696, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване, изменена със Закона за бюджета на държавното общественно осигуряване за 2018 г., засяга социалните права на миньори от закрити подземни рудници и такива, чието закриване предстои. При прилагането ѝ няма да могат да придобият право на ранно пенсиониране, считано от 01.01.2018 г., работодателите с дългогодишен подземен стаж, чиито правоотношения са прекратени на основание чл. 328, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Кодекса на труда. Това са работници, инженерно-технически специалисти и ръководни служители до ръководител на участък включително, заети на работа под земята в подземните рудници, в подземните геологопроучвателни и хидротехнически обекти, в тунелното и подземното минно строителство. Без предупреждение и в противоречие с принципа за социална предвидимост, миньори с дългогодишен стаж под земята, които са с прекратени на горните основания правоотношения или предстои прекратяването им поради закриване на подземния рудник, са оставени без възможност да се пенсионират дори при навършване на изискуемата възраст по чл. 696, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване, ако не са я

навършили към момента на прекратяването. Така те трябва да чакат поне 10 години, за да придобият право на пенсия.

Според вносителите, не е случаен факта, че техният труд е от първа категория, доколкото се касае за изключително тежки и опасни за здравето и живота условия на труд. В същото време тяхното заплащане е недостатъчно и несъобразено с работата им и често е забавено. За да бъде защитено правото на ранна пенсия на посочените лица, е наложително да се отчетат тези фактори, които дават отражение на необходимостта от социална закрила на работещите под земята. Също така е важно, че освен ниските възнаграждения, работата им под земята е основно на смени, миньорите живеят и при неособено добри социални и битови условия.

Предлаганата възможност за пенсиониране по чл. 69б, ал. 4 от КСО обхваща лицата, които работят или са работили при условията на чл. 104, ал. от КСО и които вече са с прекратени правоотношения поради една или друга причина, независеща от тяхната воля, включително и несъстоятелност на техния работодател, ако имат сбор от осигурителен стаж и възраст 90, от които 10 години осигурителен стаж, положен при условията на чл. 104, ал. 3, и навършена възраст 45 години и 4 месеца към 31.12.2017г. Тази възможност за ранно пенсиониране е израз на социална справедливост и предвидимост, която трябва да се прилага занапред и да обхване и работещите в рудниците, които предстои да бъдат закрити.

Народните представители са направили предварителна оценка на въздействието на предлагания законопроект, в която посочват, че законопроектът цели регулиране на обществените отношения по повод придобиване право на пенсия от някои от лицата, работещи при условията на първа категория труд, за да бъдат защитени най-пълно социалните им права.

Необходими са спешни законодателни промени, тъй като с изменението на чл. 69б, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2018 г., в сила от 01.01.2018г., е отпаднала възможността да се пенсионират съкратени миньори от ликвидирани или ликвидиращи се подземни рудници на основание горепосочената норма.

Законопроектът не би натоварил в прекомерна степен бюджета на държавното обществено осигуряване, тъй като лицата, които промяната засяга, не са многобройни, а и изменението съответства на справедлива социална закрила, тъй като предвижда възможността да се пенсионират миньори с прекратени правоотношения, поради една или друга причина, независеща от тяхната воля, включително и несъстоятелност на техния работодател. В тази връзка госпожа Светлана Ангелова допълни, че ще бъдат необходими около 16 000 лв. месечно, за да бъдат изплатени пенсиите на миньорите, които ще се пенсионират, ако законопроектът бъде приет. В заключение, тя предложи, предвид спешността на законопроекта, той да бъде приет на две четения в едно пленарно заседание, като се отрази в него направеното предложение от Министерството на труда и социалната политика, за замяна на думите „след 31 декември 2017 г. със думите „от 31 декември 2017 г.“

В Комисията бяха получени и предоставени на вносителите на законопроекта и членовете на Комисията становища на Министерството на труда и социалната политика, Националния осигурителен институт, Българската търговско-промишлена палата, Асоциацията на индустриалния капитал в България, Конфедерацията на независимите синдикати в България, Конфедерацията на труда „Подкрепа“.

На 28 юни 2018 г. в Комисията бяха получени доклад и протокол от проведеното на 25 юни 2018 г. заседание на Комисията по осигурителни отношения към Националния съвет за тристранно сътрудничество. От тях е видно, че няма постигнато единодушие по законопроекта.

От Министерството на труда, социалната и демографската политика подкрепят по принцип внесения законопроект и обръщат внимание на това, че чрез предложената промяна не се реализира изцяло целта, с която е създадена разпоредбата на § 4, ал. 3 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване (от 1 януари 2016 г. - чл. 69б, ал. 4 от КСО), а именно: да се отпуска пенсия на лица, съкратени поради реструктурирането на възгледобивния отрасъл, които към този момент имат продължителен стаж, вкл. подземен и са навършили възраст, която ограничава възможностите им за преквалификация.

В становището на Националния осигурителен институт се обръща внимание на финансовите средства, които биха били необходими за обезпечаване прилагането на законопроекта. Според НОИ следва да се има предвид, че по данни от тяхната информационната система, към месец април 2018 г. в добивната промишленост - в т.ч. добив на въглища, на метални руди, на декоративни скални материали и на други неметални материали и суровини, на задължително осигуряване за работа при условията на първа категория труд подлежат около 2 400 лица. Около 15 на сто от тях вече са упражнили правото си на пенсия и получават такава, като средният основен размер на пенсията за тази съвкупност от лица е 633 лв. Около 96 на сто от тях получават пенсия за осигурителен стаж и възраст.

При влизане в сила на обсъждания законопроект, в кръга на правоимащите лица попадат осигурените при условията на първа категория труд в посочените дейности от добивната промишленост, на които към настоящия момент не е отпусната пенсия от държавното обществено осигуряване. Това са около 2 000 лица, като от тях 1110 през 2018 г. са навършили или ще навършат 45-годишна възраст, т.е. биха удовлетворили заложеното в законопроекта възрастово изискване.

От Националния осигурителен институт акцентират и върху обстоятелството, че предложената със законопроекта редакция на чл. 69б, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване не обвързва придобиване правото на пенсия с кумулативното наличие на изискванията за навършена възраст, осигурителен стаж, точки (сбор от възрастта и стажа) и прекратяване на трудовото правоотношение на някое от специалните основания по чл. 328, ал.1, т. 1 или т. 2 от Кодекса на труда. Поради това, освен тези лица, от разпоредбата ще могат да се възползват и други, неосигурени към момента лица, на които трудовите договори са прекратени поради реструктурирането на

съответния отрасъл в някакъв по-ранен момент, когато не са изпълнявали условията за навършена възраст и/или точки.

При консервативните оценки, които Националният осигурителен институт правят, допълнителният разход за изплащане на пенсиите на лицата, които ще се възползват от правото си на пенсия по новия ред, уреден с предлагания законопроект е между 350 и 600 хиляди лева месечно. Разходът варира в зависимост от броя на лицата, за които са изпълнени кумулативно следните условия: (1) не им е отпусната пенсия; (2) трудовите им договори са прекратени на посоченото основание и към дата на прекратяване не са отговаряли на нормативно установените условия за възраст и/или точки; (3) към момента не са осигурени при условията на първа категория труд във посочените дейности от добивната промишленост.

Становищата на синдикалните организации са противоположни. От КНСБ не подкрепят законопроекта. Още в мотивите към него те намират, че има неоснователни твърдения, като това, че със законопроекта се решават правата на миньори, които към момента са на работа в посочените от вносителите условия и че без тази законодателна поправка те губят права. Според КНСБ съществуващият текст на чл. 69 б, ал. 4 от КСО решава поставения от законопроекта казус. Правото на пенсиониране по реда на същата разпоредба се отнася за лица, които към датата на прекратяване на договора на съответните основания работят под земята на предвидените длъжности, и към същия момент отговарят на предвидените в нормата условия за стаж и възраст. Това е общо правило и принцип на осигуряването за всички осигурени лица и няма никакви основания само за определена група лица, какъвто и да е техният брой да се правят изключения, които да ги облагодетелстват.

От Конфедерацията на труда „Подкрепа“ го подкрепят с мотива, че с него ще се възстанови принципа на социална предвидимост.

В становището си Българската търговско-промишлена палата не възразява срещу законопроекта, но изрично отбелязва, че в предварителната оценка липсва конкретна информация за необходимите годишни средства, които ще бъдат евентуално разходвани за ранно пенсионираните се посочени лица. Тази информация е необходима, независимо от направените в мотивите констатации, че броят на посочените лица не е голям, тъй като предоставянето на подобни данни се изисква при извършваната предварителна оценка на въздействието.

От АИКБ също споделят съблюдаването на принципите на социална справедливост и предвидимост, но изразяват опасения за наложителността на 132-то изменение в КСО. Те настояват за по-убедителна финансова обосновка на законопроекта. Според тях не е приемливо да се извършват допълнителните разходи, следващи от предложения законопроект, тъй като консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване не просто е натоварен прекомерно, а е в постоянен дефицит. От АИКБ не приемат ежегодното покриване на този дефицит с допълнителни, значителни по размер трансфери от централния или държавния бюджет.

В проведената дискусия взеха участие народни представители Светлана Ангелова, Георги Гьоков и Хасан Адемов. В нея се включиха и представителите на синдикалните организации, представителите на миньорите и представители на поканените институции.

След приключване на обсъждането и проведеното гласуване с резултати: **15 гласа „за“, без гласове „против“ и 2 гласа „въздържал се“**,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да подкрепи на първо гласуване Законопроект за изменение на Кодекса за социално осигуряване, № 854-01-49, внесен от Светлана Ангелова и група народни представители на 13.06.2018 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на КТСДП:

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ